משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן יא.

יריד של עכו"ם. יומא דשוקא: ומעלה בערלאות. לקיימן בתמימתן דכיון דהשתא הוא דמשכח להו וליומא אחרינא לא שרי: **אוכרי. שלדין** בו דגים שקורין רוש"ת: **איזלי.** דשמות שלדין בו עופות: **למגדל תנורא.** לעשות התנור מחדש: **מהולתא.** נפה: **בימות החמה.** כלומר כשיש ימות החמה כגון בפסח דאכול עלמא שאין יורדין בו גשמים מותר לעשות בו תנור לפי שלאלתר יבש ויכולין לאפות בו פת ברגל לצורך הרגל: **כאן בימות הגשמים.** כלומר כשיורדין הגשמים ברגל כגון בסוכות אין עושין תנור לפי שאינו יבש לאלתר עד לאחר הרגל ועבד טירמא שלא לצורך הרגל:

מתני' מעקה למרפסת. כותל קטנה העושין על האילטנות שלפני העליות גדולות כעין שיש על שפת נהר רייני"ש: **שפין אם הסדקין.** שבתוכו: **ומעגילין אותן במעגילה.** שגוללין על קרקעות התנור עץ גדול עגול כדי לסתום הסדקין: **ביד וברגל.** (ג) שלוקח בידו עץ וכוענין ביד על התנור לסתום הסדקים או כועכו ברגלו על קרקעות התנור: **מחליס.** עץ כעין רגל שדוחקו כמעוינה לסתום הסדקין ויש בו מעשה אומן יותר ממעגילה: **ליר.** רגל הדלת כמו הדלת תקוע על ליה (משלי כו): **ליור.** הוא הסור שבאסקופיה התחתונה כמו (ד)ליורא דדשא: **הקורה.** מה שעל הפתח שמחזור בו הדלת וקורין אוכרעו"ל: **מנעול.** בלבדור"ש: **ונלבד שלא יפכוין לעשות מלאכתו במועד.** כשיש לו לתקן כל אילו בשאר ימות השנה ומניחו עד המועד: **וכבשין.** של ליר כלומר דגים ושאר דברים שבוכשים במלח שיכול לאוכלן במועד שלא יהא צריך להמתין באכילתן עד לאחר המועד שיהו נכבשין מהר ולאוין לאכול מיד: **גמ' טולא.** הולי דקל: (ה) **דופנא.** עבדי לחיים של גדר: **ואינו עח בטיט.** זה הוא מעשה הדיוט: **מעגילה.** דרך אומנות יותר: **ביד וברגל.** דלאו מעשה אומן הוא שלא כל אדם: **כעין מעגילה.** ולא מעגילה ממש אלא כעין מעגילה ביד וברגל: **עד ימיו.** של יוחנן כ"ג היה פעים מכה בירושלים כחולו של מועד והוא גזר עליו ונטלו. אלמא אסור ומתני' קתני ומתקנין מנעול ומעמתה: **מתניתין דמתקנין אלו כחוש"מ בדנגרי.** במנעול של עץ שרי דלא הוי קלא רבה: **בדנפחי.** דפטיש היינו קורנס אסור דהוי קלא רבה ואולודי קלא אסור: **מגלי.** מסר הגדול שרי דלא מוליד קלא כלום: **בחליני.** ברר"ת אסיר דהוי אולודי קלא טפי: **לאחר שגור.** יוחנן כ"ג: **הא ר' יהודה הא ר' יוסי.** בפירקא דלקמן (דף יב.) דרבי יוסי לא בעי לשנויי לדבר האכל ומתני' דשרי הכא כל הני דלא שיגר ר' יוסי היא:

כמאן דמדלינן האידנא קבוחא דדשא. כשיולאין מסמרים של עץ מן הקורה שעל הפתח דשרי למיעבד בלא שיגור: **כדיפא.** שם נהר: **לבאי.** שם מקום: **כווריי.** הכי עבוו דרך לנהר שיצאו מימיו ונשתיירו שם דגים הרבה: **למימלח.** (ו) הרבה אע"פ שאין יכולים לאוכלן במועד שהרי היו מלוחין הרבה: **כבשין.** בחומץ ובמלח שקורין קונפוטש"ת. והכא נמי כיון שמלחן הרבה כדי להלעיגן חו לא חזו במועד: **אמר ליה הני נמי.** (ו) דמלחינהו: **מתאכלי.** במועד: **אגב איגלא.** שמושך המלח מהן: (ז) **שיפין איגלי.** כלומר רוחצין אותו הרבה פעמים מעצי ליה שפין שיפתי: **רב איקלע.** כמועד: **פילפא מילחא.** אגב איגלא: **שמוך למיפרחיה מעלי.** כלומר יפה הוא לאחר זמן שגילוד יותר מהכיות שעתה דגילוד: **עוויי"ש באחוה.** כמלח שנמלח נכרא מן המים כדגים: **אסקיה באכוה.** לאחר שנלאו נותנו כמים לוגן: **אכליה בבריה.** מטילין אותו בגיר היולא מן הדגים ואוכלין אותו: **משפיא עליה אכוה.** ששותין עליו מים שדגים נכרלו מן המים: **לעטון גופא.** כלומר לאחר אכילתו מהלך הרבה קודם שיגן: **ולא לעטון פוריא.** לא יגן לאלתר אחריהם: **אחלי.** שחלים: **מיא ולא שכרא.** מוטב לשתות אחריהן מיס ולא שכר הדרן עלך משקין בית השלחין

כ) ליריד של עכו"ם ולוקחים בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן רב שרא לחיא בר אשי למיגדל אוהרי בחולא דמועדא מאי טעמא מעשה הדיוט הוא אבל איזלי אסור מאי טעמא מעשה אומן הוא רב יהודה שרא לאמי תנורא למיגדל תנורי ולרב' בר עשבי למיגדל מהולתא איני והא תני רבה בר שמואל ושוין שאין גודלין תנור לכתחילה לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים: **מתני'** יעושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן יושפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יתכוין לעשות מלאכתו במועד וכל כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשין: **גמ'** היכי דמי מעשה הדיוט רב יוסף אמר בהוצא ודפנא במתניתא תנא צר בצרור ואינו טח בטיט: שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה: השתא במעגילה אמרת שרי ביד וברגל מיבעיא הכי קאמר שפין את הסדקין ומעגילין אותן כעין מעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים: הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד: ורמינהי עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים כו' עד ימיו אין מכאן ואילך לא לא קשיא כאן בדנפחי כאן בדנגרי מתקיף לה רב חסדא יאמרו קלא רבה אסיר קלא זוטר שרי אלא אמר רב חסדא לא קשיא הא במגלי הא בחליני רב פפא אמר כאן קודם גזירה כאן לאחר גזירה רב אשי אמר הא ר' יהודה הא ר' יוסי דאמר ר' יצחק בר אבדימי מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוסי אמר רבינא כמאן מדלינן האידנא קבוחא דדשא בחולא דמועדא כמאן כר' יוסי: כבשין שהוא יכול לאכול במועד כובשין: בדיתא לבאי כווריי אזיל עלמא צוד אייתו כוורא שרא להו רבא למימלח מינייהו אמר ליה אביי והא תנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשין אמר ליה כיון דמעיקרא אדעתא דאכילה אייתינהו ואי שביק להו פסדי כפרקמטיא האבד דמי ושרי ואיכא דאמרי שרי להו רבא מיצד מיזל אייתויי ומימלח אמר ליה אביי והא אנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן כובשין תנן אמר ליה הני נמי מיתאכלי אגב איצצא כי הא דשמואל עבדו ליה שיתין איצצי ואכל רבא איקלע לבי ריש גלותא עבדי ליה שיתין איצצי ואכל רב איקלע לבי רב שפיר אייתו לקמייהו ההוא כוורא תילתא בישולא תילתא מילחא ותילתא טוויא אמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא סמוך למיסרחיה מעלי ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא טוויא באחוה אסוקיה באבוה מיכלי בבריה אשתי עליה אבוה ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא מיא ולא שיכרא שיכרא ולא חמרא:

הדרן עלך משקין בית השלחין

כ) ליריד של עכו"ם ולוקחים בהמה עבדים ושפחות. מפני שמכניסן לקדושה (שם). **בתים שדות וכרמים.** מפני שממעטין לו נמי משום ישוב ארץ (שם). **וכותב. שטרות. ומעלה בערכאות שלהן.** מקום גזלותיו ושומטיהן ומעלה שטרותיו לפניהם לחתום ואף על פי שכתוב ומפורש היא להם ואינה למימר לחזיל ומוהר, **מפני שהוא כמציל מידן.** שמתוך כך יהיו לו עדים ומפרשין לגזל מן הגוזרין (ע"ז יג.) שלא יחזיר הטובה כוכבים ויעבוד על המכירה (ערובין מז.). **למיגדל.** לשון עפיה ותקון (סוכה לז.). **עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים.** נגיח הנפחים כחולו של מועד לעשות מלאכת דבר האבד שמותרת במועד, ועמד הוא וגזר על הנפחים לפלי בדבר האבד מפני שקולן נשמע למרחוק ולפן הכל יודעין שהוא לדבר האבד (סופה מז.). הדרן עלך משקין

עין משפט נר מצוה

קיד א מ"י פ"ט מהלכות ע"ז הלכה יד טוש"ע י"ד סי' קמט סעיף ג: **קיה** ב ג טוש"ע א"ח סי' תקמא סעיף א: **קו** ד ה מי"י פ"ט מהל' י"ט הלכה יג טוש"ע א"ח סי' תקמ סעיף ז: **קז** ו מי"י שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף א: **קח** ז מי"י שם פ"ז הלכה ה טוש"ע שם סעיף ג: **קט** ח מי"י שם פ"ח הלכה ז טוש"ע שם סעיף ד: **קי** ט מי"י שם פ"ז הלכה ד טוש"ע שם סי' תקלא סעיף ו: **קיא** י מי"י שם הלכה ז טוש"ע סי' תקנ: **קיב** כ מי"י שם טוש"ע שם סעיף ד:

רבינו חננאל

רב שרא לרב חייא בר אשי, למיגדל אהורי. פי' במס' גיטין בסוף פרק הניזקין (ז:) מפרשי רבנן אוזלי, שבאך מעוזלה. תרגום ויביאו מטוה כד עזיל, ומפרשי אוהרי, אלסכין. מאי טעמא מעשה הדיוט, אבל איזלי אסיר, מאי טעמא מעשה אומן הוא. רב יהודה שרא לאביי תנוראה, למגדל תנורא בחולי דמועדא. ולרבא בר עישבי שרא למגדל מהולתא בחולי דמועדא. ועשיין לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן. היכי דמי מעשה הדיוט, בהוצא ודפנא. במתניתא תנא, צר בצרור ואינו טח בטיט. ושפין סדקין ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים. **מתני'** הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. איני והתנן בסוף מס' סוטה עד ימיו פטיש היה מכה בירושלים. עד ימיו של יוחנן כהן גדול אין, מיכן ואילך לא. ופריק רב הונא האי פטיש דאסיר מיכן ואילך בדנפחי, והא דתנן הציורי כו' בדנגרי הוא ושרי. מתקיף לה רב חסדא, ונדחה, ופריק, בחצינו אסיר, ומתניתין דהכא כמגלא ושרי. **גמ'** קודם גזירה, פירוש קודם גזירת יוחנן כהן גדול. ורב אשי אמר מתני' דהתם ר' יהודא היא, ומתני' דהכא ר' יוסי. דאמר רב יצחק בר אבא מאן תנא דבעי שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוסי, דאי ר' יוסי הא אמר זולף וגומר וגף כדרבו. אמר רבינא כמאן מדלינן האידנא כר' וכבשין שיכול לאכול מהן במועד מכבשן. רבא שרא לבני בדיתאלבאי למיצד ולמימלח. אמר ליה אביי והתנן כבשין שיכול לאכול מהן מכבשן, שיכול אין לא יכול לא. אמר ליה הני נמי מיתכלי איצצא, כשיכבשום דחוקים. כי הא דשמואל עבדו ליה ששים איצצי ואכל. פי' מיני תבשיל. אמר רב אמר לי אדא ציידא, כוורא סמוך למיסרחיה מעלי. ותוב אמר, דג טוויא באחוה. פירוש המלח מן הים והדג מן הים, נמצאו שניהן אביהן הים והן כמו אחים. ואמר לו מלח הדג במלח שהוא אחיו ונצלה איתו במלח. אסוקיה באבוה, פי' כשתעלהו מן האש שוטטהו במים מלוחין שהן אביו. אוכליה בבריה. פירוש אכול אותו בבנו והוא ציר של דגים שהוא יוצא מן השמנונית של דג כי הוא חשוב לדג כבנו. וכשתאכלהו שתה אחריו המים כי באותה העת ובאותו מקום היו אומרים להם הרופאים כשתאכל דגים שתה אחריו המים ולא יין **ג)** או יין ולא שכר. כוורא תחלי וחלבא, ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא. פי' כשיאכל אותם, עד שיתעכלו במעיו לא יטן, כי השינה מיד מזיקתו.

הדרן עלך משקין בית השלחין.

מסורת הש"ס

א) עירובין מז. ע"ז יג., **ב)** לעיל ז., **ג)** מע"ש פ"ה מט"ו סוטה מז:, **ד)** לקמן יב: ע"ש), **ה)** לעיל י:), **ו)** ברכות יח:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' דגים לגלי כיוכל. נ"ב כך הוא גירסת הלאפס בפומבדיתא לגלי כיוכל ופי' הר"ן פוס סם המקום היושב על נהר בדיתא לגלי כוכל לגו והכיולו דגים רגים שמתיבש הנהר ומתו הדגים עכ"ל: **(ב)** שם והא אגן כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כוכבן תנן: **(ג)** רש"י ד"ה ביד וברגל (שלוקח בידו עץ) תא"מ ונ"ב ב"ל עוצות: **(ד)** ד"ה ליופנא כו'. נ"ב עי' לעיל בפרישו בדף ז' ע"א: **(ה)** ד"ה למימלח למולחן הרבה אמ"ש: **(ו)** ד"ה א"ל הני נמי אע"ג דמלחינהו: **(ז)** ד"ה אגב כו' כמלח מהן הס"ד ואח"כ מה"ד עבדו ליה שיתין איצצי כלומר רוסלין אותו הרבה פעמים הס"ד ואח"כ מה"ד שיתין איצצי ששים פעמים הס"ד:

לעזי רש"י

רוש"א. מתקן לדיג. רייני"ם (רינ"ש). ריין (שם נהר). אובדרוי"ר (אובריידור"א). משקוף. בלבדור"א (קלבידור"א). מנעול. בורי"א (בורד"א). גרון של טפסן. קונפרשט"א. תערובת מאכלים כבושים.

מוסף רש"י

המשך מעמוד קודם. **פתח תרי בבי.** אחד לגד הנהר ליכנס המים ואחד לגד שני לצאת (שם). אדעתא דכוורי. לגוד דגים מתכין ולא להשקות השדה, דאי להשקות השדה מתכין היה לו לעשות פתח אחד ויתעכבו שם המים וגם הדגים יהו נלודין שם מאליהן (שם). דפשוח דיקלא. לשון פיסוק כמו ויפשטו (מיכה ג יח), טולל מן הענפים, היא שמפשטין אותו לגודך הדקל לפי שענפיו מרובים ואין מניחין אותו לינדל ומהגיעו ליה הפשיטה כימות נכרים (רשב"ם ב"ב שם). אדעתא דרחיותא. לגודך כהמוקיו להתאלן ואינו מתכוין להנאת הדקל (שם). אדעתא דדיקלא. כדי שיגדל הדקל (שם). מוחד גיבא. מקלקל הוא את האילן שמגביהו טולי מגד אחד ויכוות ואלו אדעתא דמיתא לחוד מכוין דלאילן לא מיים (שם). מוהאי גיבא ומהאי גיבא. אם מכל גדדין ליקוט כאן מעט וכאן מעט, אדעתא דדיקלא. שכן מוכג לעשות (שם). אקרא דשנואתא. שנוחה שם הנהר. אקרא קונגריי"ש בלע"ז, יוכנים על שפת אותו נהר (ב"מ שם). עד כאן המשך מעמוד קודם

ליריד של עכו"ם. שוק הנקבע ליום חג של עובדי כוכבים (עובדין מז.). **ולוקחים בהמה עבדים ושפחות.** מפני שמכניסן לקדושה (שם). **בתים שדות וכרמים.** מפני שממעטין לו נמי משום ישוב ארץ (שם). **וכותב. שטרות. ומעלה בערכאות שלהן.** מקום גזלותיו ושומטיהן ומעלה שטרותיו לפניהם לחתום ואף על פי שכתוב ומפורש היא להם ואינה למימר לחזיל ומוהר, **מפני שהוא כמציל מידן.** שמתוך כך יהיו לו עדים ומפרשין לגזל מן הגוזרין (ע"ז יג.) שלא יחזיר הטובה כוכבים ויעבוד על המכירה (ערובין מז.). **למיגדל.** לשון עפיה ותקון (סוכה לז.). **עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים.** נגיח הנפחים כחולו של מועד לעשות מלאכת דבר האבד שמותרת במועד, ועמד הוא וגזר על הנפחים לפלי בדבר האבד מפני שקולן נשמע למרחוק ולפן הכל יודעין שהוא לדבר האבד (סופה מז.). הדרן עלך משקין

א) נראה דל"ל רב פפא אמר כאן קודם גזירה טו. **ב)** לפניני גנגמ' הגי' לגיקן. ואולי דרכיו היה לו בי' אחרת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com